

Posudek na bakalářskou práci **Anny Poppové** „**Specifika romského životního stylu**“

Předkládaná bakalářská práce by byla v podstatě standardní, nic a nikoho neurážející studentskou prací na dané téma (svého času u studentů dosti módní), kdyby nebylo několika potěšujících výjimek.

První z nich je nahrazení obvykle příliš zdlouhavé, datově velmi konkrétní historizující kompilace na téma vývoj a současnost situace Romů v ne-romských společnostech (tzv. z Indie do Evropy) kvalitativním výzkumem s Romy. Už samotný kvalitativní výzkum Romů přitom považuji za záslužný – pokud vím, není jich příliš mnoho.

Druhou pozitivní výjimku představuje neprotektorský (tedy nikoli gadžocentristický) přístup k tématu i respondentům, projevující se mimo jiné ve snaze nehledat za každou cenu viníka („mohou za to jen oni“ – „můžeme za to /jen/ my“) a jednoznačné hromadné „konečné“ řešení „romské otázky“. Neplýtvá omluvami pro „chudinky“, které nežijí „civilizovaně spotřebním“ životním stylem, ani je neodsuzuje za to, že nechtějí trávit čas porovnáváním výhod různých hypoték. Diplomantka si je vědoma různých možností a různých činitelů existujících v životním stylu Romů, ale v ničem z toho nevidí jedinou a rozhodující „žábu na prameni“.

Za třetí je důležité, že autorka se snaží situaci Romů pojímat a vykládat pestrobarevně a nikoli černobíle, je si vědomá značné diferencovanosti v samotné romské populaci v ČR, což příležitostně připomíná. Do určité míry je paradoxní, že nejméně těchto připomínek se objevuje v souvislosti s jejím vlastním kvalitativním výzkumem, přestože diplomatka dobře ví, že tento výzkum v podstatě postihuje (a patrně také vůbec může postihovat) jen určité typy respondentů – např. romští králové a příslušníci romského podsvětí či romští celoživotně nezaměstnaní asi nebudou sociologickému výzkumu příliš nakloněni. Mimochodem, domnívá se autorka, že charakteristiku jejího vzorku respondentů „Většina respondentů běžně používá internet.“ lze vztáhnout na romskou populaci v alespoň trochu širším měřítku?

Autorčiny úvahy o statistikách Romů a konkrétně věty „Respondent byl původem Rom, svého romství si byl vědom, ale tvrdil o sobě, že se cítí být Čechem. Tento postoj k otázce původu může být u romské populace poměrně běžný a právě v takových případech jen stěží zjistíme, zda se jedná o Roma či nikoli. Obecně se tedy potýkáme s problémem, jak zjistit, kolik Romů na územích různých států ve skutečnosti žije.“ (str.13) mě vedly k závěru, že vlastně důležitější než „kolik“ je „kdo“ – jaký je počet Romů, můžeme vědět až poté, kdy vymezíme, kdo je Rom.

Autorka se v textu víceméně přiklání k „sebeidentifikačnímu“ principu (Rom je ten, kdo to o sobě říká) – neměla by návrh na nějaké jiné řešení? Byl by možný převážně etnologický přístup stavějící v mnohém na charakteristickém životním stylu?

Struktura textu a výkladu i struktura klíčových oblastí životního stylu je logická. Zpracování kvalitativního výzkumu je podle mého názoru adekvátní – i když musím říci, že si nejsem vůbec jistá, zda je telefonní hovor v tomto případě vhodný. Literatura je velmi bohatá.

Text je psaný srozumitelně i čtivě, i když občas se objevují určité jazykové a z toho plynoucí možné i obsahové nepřesnosti. Např. str. 26: mezi předsudky (jinou otázkou by bylo, co je předsudek) zaměstnavatelů vůči Romům se řadí „nespolehlivá pracovní morálka“ – nespolehlivá ale není morálka, nýbrž člověk, „záporný vztah k majetku“ – v jakém smyslu „záporný“?, žijí snad Romové asketicky? Str. 31: rozdíly mezi K- a r- strategiemi nemohou být vrozené, nemají s genetikou nic společného.

Celkově práci považuji za velmi solidní – proto ji doporučuji k obhajobě s předběžnou klasifikací velmi dobře.